

39-Yitik Kuşak ve Sürgündeki Sanatçı: Thomas Wolfe'un anlatılarında yitiklik ve sürgün kavramlarına bir bakış ve sanatçının ruhsal arayışı¹

Mahmut AKAR²

APA: Akar, M. (2020). Yitik Kuşak ve Sürgündeki Sanatçı: Thomas Wolfe'un anlatılarında yitiklik ve sürgün kavramlarına bir bakış ve sanatçının ruhsal arayışı. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö8), 490-497. DOI: 10.29000/rumelide.814702.

Öz

Batı edebiyatında 'Lost Generation' olarak bilinen Yitik Kuşak tanımlaması, Birinci Dünya Savaşından sonra, meydana gelen insani kıyımlardan, yaşanan kültürel çatışmalardan dolayı ülkelerinin artık yaşanabilir bir yer olmadığını düşünüp Avrupa'ya, özellikle Paris'e, göç eden bir grup Amerikalı yazar ve sanatçıya diğer bir Amerikalı yazar olan, Amerikalı ve Avrupalı yazarların, onun zengin sanat koleksiyonunu görmek ve yazınsal ve sanatsal tanışıklıklar kurmak için gelip gittiği ünlü bir salon açan Gertrude Stein tarafından verilen bir addır. Thomas Wolfe, Ernest Hemingway, F. Scott Fitzgerald, John Dos Passos, E.E. Cummings, Archibald MacLeish ve Hart Crane Yitik Kuşak yazarlarından bazılarıdır. Bu yazarların bir kısmı, ülkelerinde vatanperverliğe yönelik yapılan söylevlerden etkilenerek ambulans veya kamyon şoförü olarak Avrupa'da savaşa geri hatlarda dâhil olmuşlardır. Savaş sonrası, Amerika'ya dönen bu insanlar orada yaşadıkları ve şahit oldukları; hüznün, keder, acı, ölüm, kan ve gözyaşı gibi unsurlardan öyle etkilenirler ki artık eski değerlerinden kopmuş, hayata küsmüş ve ondan soyutlanmış bireyler olarak hissederler kendilerini. Savaş, bu insanların paha biçilemez, kıymetli, yeri doldurulamaz şeyler yitirmelerine sebep olur. Hepsinin ortak bir paydası vardır: Yitik Kuşak yazarlarının ortak paydaları yaşadıkları farkındalıktır. Bu çalışmanın amacı, Yitik Kuşak yazarlarından biri olan Amerikalı yazar Thomas Wolfe'un otobiyografik anlatılarında yitiklik ve sürgünlük duygusunun psikolojik arka planını ve yazarı çağdaşı olan diğer yitik kuşak yazarlardan ayıran ruhsal arayışı irdelemektir.

Anahtar kelimeler: Thomas Wolfe, Ruhsal Arayış, Yitik Kuşak, Sürgündeki Sanatçı

The Lost Generation and the Artist in Exile: A look at the concepts of loss and exile in Thomas Wolfe's narratives and the artist's spiritual search

Abstract

The definition of Lost Generation in Western literature, is based on a group of American writers and artists who migrated to Europe, especially Paris, thinking that their country is no longer a habitable place due to the humanitarian massacres and cultural conflicts that took place after the First World War. It is a name given by another American writer, Gertrude Stein, who opened a famous hall where American and European writers came and went to see her rich art collection and to establish literary and artistic acquaintances. Thomas Wolfe, Ernest Hemingway, F. Scott Fitzgerald, John Dos Passos, E.E. Cummings, Archibald MacLeish, and Hart Crane are some of the Lost Generation writers. Some of these authors have been involved in the war in Europe as ambulance or truck

¹ Bu çalışma, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (2019) bünyesinde Doktora Tezi olarak kabul edilen 'Thomas Wolfe'un Otobiyografik Anlatılarında Nevrotik Kişiliğin Gelişimi ve Sağaltımı: Freudcu Bir Yaklaşım' adlı çalışmadan üretilmiştir.

² Dr. Öğr. Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü (Muş, Türkiye), m.akar@alparslan.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-2550-3793 [Makale kayıt tarihi: 13.09.2020-kabul tarihi: 20.11.2020; DOI: 10.29000/rumelide.814702]

driver, influenced by the speeches made about patriotism in their countries. After the war, these people who returned to America are so affected by the elements such as sadness, grief, pain, death, blood and tears that they lived and witnessed there, that now they feel themselves as detached from their old values, embittered and isolated from it. War causes these people to lose something invaluable, precious, irreplaceable. All of them have a common ground: The common ground of the Lost Generation writers is the awareness they lived. The aim of this study is to examine the psychological background of the sense of loss and exile in the autobiographical narratives of the American author Thomas Wolfe, one of the writers of the Lost Generation, and the spiritual pursuit that distinguishes the author from other Lost Generation writers.

Keywords: Thomas Wolfe, Spiritual Search, Lost Generation, Artist in Exile

Giriş

Yitik Kuşak tanımlaması, Birinci Dünya Savaşından sonra, meydana gelen insani kıyımlardan ve yaşanan kültürel çatışmalardan dolayı ülkesinin artık yaşanabilir bir yer olmadığını düşünüp Avrupa'ya, özellikle Paris'e, göç eden bir grup Amerikalı yazar ve sanatçıya diğer bir Amerikalı yazar olan ve "Amerikalı ve Avrupalı yazarların, onun zengin sanat koleksiyonunu görmek ve yazınsal ve sanatsal tanışıklıklar kurmak için gelip gittiği ünlü bir salon açan" (Childs, 2010:216) Gertrude Stein tarafından verilen bir addır. Thomas Wolfe, Ernest Hemingway, F. Scott Fitzgerald, John Dos Passos, E.E. Cummings, Archibald MacLeish ve Hart Crane Yitik Kuşak yazarlarından bazılarıdır. Bu yazarların bir kısmı, ülkelerinde vatanperverliğe yönelik yapılan söylevlerden etkilenerek ambulans veya kamyon şoförü olarak Avrupa'da savaşa geri hatlarda dâhil olmuşlardır.

Savaş sonrası, Amerika'ya dönen bu insanlar orada yaşadıkları ve şahit oldukları; hüznün, keder, acı, ölüm, kan ve gözyaşı gibi unsurlardan öyle etkilenirler ki artık eski değerlerinden kopmuş, hayata küsmüş ve ondan soyutlanmış bireyler olarak hissediler kendilerini. Wolfe, insanların savaşta "Paha biçilemez, kıymetli, yeri doldurulamaz" (Wolfe, 1947:174) şeyler yitirdiğini belirtir. Hepsinin ortak bir paydası vardır. Ian Ousby (1979:206), Yitik Kuşak yazarlarının ortak paydalarının yaşadıkları farkındalık olduğunu dile getirir.

Savaşın sonra, bu yazarların hayata bakış açıları değişir. Noel Riley Fitch (1985: 162), Birinci Dünya Savaşının, birçok yazarın Avrupa'ya göç etmesine ve dini inanışları ile politik görüşlerinin tarihsel süreci ve gelişimi ile yüzleşmelerine sebep olduğunu belirtir. Savaş, ruhsal çöküntü içine düşen bu yazarların, adeta hayatın gerçek ve acımasız yüzüne karşı gözlerinin açılmasına vesile olur. Necla Aytür, savaş sonrası ruhsal bir boşluk içerisine düşen yazarların bu durumunu izah ederken, sanatçıların "Köksüz, küskün, umutsuz, sorumsuz, sanat dışında her şeye boş veren, duygusallığı, idealizmi alaya alan, başkaldırısı ilke edinen, topluma yabancılaşmış bir kuşak olmalarını" (2010:87) savaş esnasında yaşadıkları sarsıntılara yorar.

Yitik Kuşak ve Sürgündeki Sanatçı

Yitik kuşak yazarlarından bazıları Avrupa'da yaşamayı tercih edip ülkelerini oradan incelerken, Thomas Wolfe, Sherwood Anderson gibi yazarlar Amerika'da kalıp ulusal yaşantıyı, hem genel görüntüsü hem de yöresel hususiyetlerini vurgulayarak okura sunmaya gayret etmişlerdir (Öğretir, 2016:16). Amerika'da kalan sanatçıların çoğu yaşadıkları ortama daha fazla katlanamayıp, "Manhattan'ın ucunda oluşan sanatçı kolonisinin Bohem yaşamına karışır" (Aytür, 2010:87). Burayı

tercih etmelerinin sebebi, o dönemlerde yasak olan içkinin orada kolaylıkla tedarik ediliyor olması ve belli bir sanat camiasının oradaki varlığıdır. Caz müziği ile insanların kendilerini ifade etmeye çalıştıkları bir akım meydana gelir. Sanat camiası kendini müziğin mistik ritmine kaptırıp dilediğince içki içerek arayış içerisinde olduğu gönenci bulmaya çalışır. Wolfe, müziğin bu insanların huzur arayışına kısa, geçici bir çözüm olabileceğini ama asla tam bir refahın bu insanlar için söz konusu olamayacağını dile getirir (1947:217). Böyle bir ortamın insan ruhunu dinginliğe eristireceği fikri Wolfe'a çok anlamlı gelmez.

Bohem yaşam biçimini benimseyen sanatçıların üzerinde tartıştıkları konuların başında Avrupa'da yapılan sanatın Amerika'da yapılandan üstün olduğu gelir. Onlara göre Amerika, sanatçıya sanatsal üretim için yeterince kaynak, fikir sağlamaktan yoksun olmasının yanı sıra bağınaz, püriten düşünceye sahip olduğu için istenilen her şeyin serbestçe yayımlanamayacağı, sansür uygulanan bir ülkedir. Wolfe'un bu konudaki görüşü farklıdır. Zira karşılaştığı en ufak bir zorluk karşısında vatanını terk edip yabancı diyarlarda bir sığıntı gibi yaşamayı tercih edenlere pek olumlu yaklaşmaz. Yazar, ülkesini yaşanmaz bir yer olarak değerlendirip göç eden sanatçıları, "Buldukları yerdeki hayatın güçlüklerine tahammül edemeyen, etrafındaki insanların mücadelesini kendileri için fazla gören, zayıf ve tahammülsüz olan" (Wolfe, 1958:336) bireyler şeklinde betimler.

Wolfe'un eleştirdiği, çağdaşı olan yazarların anavatanlarından uzakta bir hayat sürmeleri, onlara sürgündelermiş hissi vermez. Hissettikleri sürgünlük yersiz yurtsuzluk ile alakalı değildir: "Onların sürgünlüğü, Amerika'da ya da Paris'te değil, bu dünyada kendilerini yabancı sayan sanatçının soyut sürgünlüğüdür" (Aytür, 2010:89). Yaratıcıları gibi kendileri de bu dünyada sürgün olan eserlerdeki karakterler de sürekli bir arayış içerisinde dirler. Bu arayış maddenin ötesinde, kendi iç âlemlerinde yaptıkları ruhsal bir arayıştır. Wolfe bu sürgünün ancak şu şekilde bitebileceğini dile getirir: "Bizler burada yabancı ve sürgünüz. Bir insanın yeryüzünde sahip olduğu tek yuva, bir insanın yalnızlık hapishanesinden kurtulduğu tek an başka bir insanın yüreğine girdiği andır" (Kennedy, 1962:107).

"Yüreği özgürlük dolu olan" (Sartre, 2014:57) Thomas Wolfe, çağdaşı olan Yitik Kuşak yazarlarının aksine Fransa'ya gitmek yerine sürgün yeri olarak kendine Almanya'yı seçer, "Amerikalı edebi ve sanatsal sürgünlerin çok olduğu" (Donald, 1987:236) Paris'e fazla uğramaz. Almanya, ona daha ilham verici ve olağanüstü görünür. Bunun sebebi, "Baba tarafından Alman-İngiliz bir kökene dayanması" (Donald, 1987:8) olabilir. Ona, anayurdu gibi gönenc veren Almanya'ya yaptığı "Bu büyük seyahat onun için varlık yokluk sorunu; onu kuşatan, yaşamını çekilmez hale getiren kabuğu kırma, bu labirentten çıkma arayışıdır" (Özbek, 2007:6). Wolfe şayet, "Gök kubbe altındaki yerini değiştirirse ruhunu da değiştirebileceğine inanır. Yaban ellerde gönenci, bilgeliği, emniyeti ve gücü elde edebileceğine olan inancı" (Wolfe, 1947:278) onu Avrupa'ya yönlendirir.

Wolfe, onu her ne kadar bu kuşağa mensup bir yazar olarak dillendirse de yitik olmadığını ifade eder. "Çünkü buradaki gençler, bazılarının söylediği gibi 'yitik' bir ırk değildir, onlar hala keşfedilmemiş bir ırktır. Kendi keşiflerinin bütün sırrı, gücü ve bilgisi onların içine gizlenmiştir. Bunu biliyorlar ve hissediyorlar ama ifade edemiyorlar" (Wolfe, 1947:215). "Ben yitik değilim çünkü ben önümüzdeki geleceği kabul ediyorum ve ona hazırım" (Wolfe, 1956:739) diyen yazar asıl yitik olanların gelecekte habersiz hala geçmişte yaşayan, geleceğe hiç hazırlık yapmadan sadece geçmişte duyduğu özlem ile eski lisani konuşan insanlar olduğunu belirtir.

Kendilerini, "Dünyaya geldikleri yer olması bakımından Amerikalı gibi ama ruhen, mizacen ve gönül bağı bakımından Avrupalı gibi hisseden" (Wolfe, 1944:707) arkadaşlarına, tam aksine kendisini

burada evden uzakta, yalnız ve yitik biri gibi hissettiğini söyler. Scott Fitzgerald ile Paris'te ilk karşılaştıklarında Wolfe, kendilerinin ev özlemi çeken bireyler olduklarını ve buradan ziyade geldikleri diyar olan Amerika'ya ait olduklarını söyleyince, Fitzgerald bunun aksini iddia ederek Amerika'ya ait olmadıklarını ve oraya karşı her hangi bir şey hissetmediklerini dile getirir (Wolfe, 1956:237). Çoğu yazar, kendi ülkelerinde yeterince ilham verici şey olmadığı için Avrupa'yı tercih ettiklerini ileri sürdüğünde Wolfe, onların bu serzenişlerini, "Yeterince kültürel mirasımız yok ve bunun için Avrupalı şahsiyetlerle yakın ilişki içerisine girip öğrenmeliyiz demek yerine Amerika hakkında daha önce bize hiç anlatılmayan hikâyeleri anlatmaya yoğunlaşmalıyız" (1944:671) diyerek yol gösterir. Wolfe'a göre Amerika, "Anne gibi besleyici toprağı olan" (Freud, 2014:226) bir ülkedir. Wolfe, kendi kültürüne, medeniyetine yabancı birer insan haline gelen yitik kuşak yazarlarının, yazmak için neden illa da başka yerlere gitmeye gereksinim duydıklarına bir türlü anlam veremez ve bu hususu yazdığı bir mektupta şöyle dile getirir: "Bir insan neden yazmak için kendi ülkesinden ayrılınsın, neden yurdundan ziyade İspanya'da, Fransa'da, İngiltere'de ya da Çekoslovakya'da daha iyi yazsın ki? Bence bir yazarın sahip olması gereken en önemli şey yetenektir" (1956:290). Başka milletlerin edebiyatını okuyup insanın kendine bir şeyler katması tabii ki çok önemlidir ama yeniden bir sanat üretme noktasında Wolfe'un karşı çıktığı, kuru özentisi ve taklitçiliktir. Kennedy, Wolfe'un, "Eski formlardan ve lisandan bıktım. Conrad, Joyce gibi gençlerin *Ulysses*'i meydana getirirken ki enerjileri gibi dili ilk günkü enerjisi ile bulmak için daha derin araştırmalar yapmamız gerektiğini düşünüyorum" (1962:153) dediğini aktarır. Maxwell Perkins, Wolfe'un özgün Amerikan edebiyatı için mücadele eden, Amerika'nın renklerini ve ışığını bilen, ezgilerini, tatlarını, insanını ve kıtasını her boyutu ile tanıyan bir sanatçı olduğunu belirtir (1953:58). Collins (1953:174) ise Wolfe'un, Amerikan edebiyatındaki konumunun zirveye yakın olacağına kesin bir şekilde inandığını, bunun nedeninin ise Amerikan ruhunun özü olan aydınlık umut ile kara umutsuzluğun o garip ve tek birleşimini eserlerinde barındırabilmesi olduğunu belirtir.

Wolfe da diğer yitik yazarlar gibi ruhsal bir arayış içindedir, onun arayışı hayatın anlamı ve tatmin hissi üzerinedir. "Modernist anlatımda bir âdet olacağı üzere, roman bedeninin gereksinimlerinden ve isteklerinden uzaklaşıp içeriden zihne tırmanmayı araştırmak biçiminde okunmuştur" (Childs, 2010:17).

Wolfe, her defasında ülkesinden çok uzaklara, daha iyi çalışma ortamı bulmak için gider. Fakat kurtulduğunu düşündüğü hapisaneyi ne kadar sevdiğini, özgürlüğe, başka diyarlara kavuşur kavuşmaz duyumsar. Çünkü anavatanını yani annesini özler. Freud, bir erkeğin rüyasında gördüğü tanıdık bir yerin anne cinsel organı ya da bedeni şeklinde yorumlanabileceğini ileri sürmektedir (1907:351). Wolfe'un Amerika'dan uzaklaştıkça, kendini oradan soyutladıkça vatanını, annesini özlemesi Freud'un ortaya attığı anne-toprak arasındaki sembolik benzerliği kanıtlar niteliktedir. Bu doğrultuda Wolfe'un annesine bu denli bağlı ve bağımlı olması onun oral evreyi problemleri bir şekilde atlattığı şeklinde de yorumlanabilir.

Yitik olan çağdaşlarının aksine, Wolfe'un arayışı nostaljik bir arayıştır. "Arayış içerisinde olduğu gerçek benliğini, ruhunu bulamadığı için kendini yitik hisseder" (Akar,2018:354). Alper, sanatçının nostaljik arayışını şöyle izah eder:

Sanatçının dünyayı çocukluk yıllarının, güzel, saf, el değmemiş, kirletilmemiş dünyası olarak görme, hasara uğramışsa onu onarma ya da yitirilmişse (kaybedilmiş cennet) onu yeniden bulma amacına yönelik uğraş verdiği, bulamayacağı kaygısı ve hüznüyle ona ağıtlar yaktığı da söylenebilir (2012:117).

Alper, bütün şaheserlerin hasara uğratılmış dünya ya da yitirilmiş unsurlar veya yitirilecek dünya için atılan büyük çılgılık ya da ağıt olduğunu, sanatın bir bakıma var olan dünyadan daha güzel ve huzurlu bir dünya olduğunu, olabileceğini en azından olması gerektiğini ileri sürmek için yapıldığını ifade eder (2012:117). Daha adil bir dünya düzeninin savunucusu olan, yitirilen dünyanın izlerini takip eden Wolfe'un, onu Hemingway gibi yazarlarla aynı yitilik statüsüne koyanlara karşı tepkisi sert olur. Bir zamanlar yitik biri olduğunu (Wolfe, 1958:407) inkâr etmese de, Yitik Kuşak yazarlarından farklı olduğunu ileri sürer (Wolfe, 1958:407).

"Belki de büyük modern yazarlardan 'yitik cennet' temasını ilk eserinde kullanan tek romancı" (Geismar, 1953:110) olan Wolfe, Platon'un, "Adına beden dediğimiz, içine istiridye kabuğu gibi zincirlenmiş olduğumuz" (2016:51) şeklinde tasvir ettiği bedeni bir hapisane, dünyayı ise bir sürgün yeri olarak betimler. Wolfe varlık öncesi evreyi ilk defa, Eugene *Look Homeward, Angel*'ın dördüncü bölümünde dünyaya geldiği vakit ele alır. Bebek Eugene önceki yaşama dair şeyler hatırlar. Eugene'nin varlık öncesi evreye dair zayıf anımsamalarını Wolfe romanında şu şekilde ele alır:

O, bir gizemden diğer bir gizeme doğum ile gönderildi. Bilincinde ya da bilinçaltında bir yerlerde muazzam bir çanın hafifçe çaldığı işitti, sanki bu ses denizin dibinden geliyor gibiydi ve o bu sesi dinledi. Hafıza hayaleti zihninde dolanıp durdu ve o bir anda yitirdiği her şeyi tekrar elde ettiğini hissetti (1929:38).

Look Homeward, Angel'da insan ruhunu "Zamansız bir gerçekler âleminden gelen ve doğum ile bir bedene giren" (1929:38) şeklinde tasvir eden yazara göre, insanın gerçek yaşam alanı, "Anne karnıdır ve doğum sürgüne açılan bir kapıdır" (Akar,2018:354). Kennedy (1962:10) "Ruhun, bu bozuk ve kusurlu dünyadaki geçici ikameti boyunca iletişim kurma, öğrenme, kendi fiziksel yapısının sınırlarına göre kendini uyarılma için mücadele ettiğini" belirtir. İnsanoğlu bir gizemden diğerine doğum ile geçiş yapar. Wolfe'un sürgünlüğünü ve bu sürgünlüğün sebebini, "Koruyucu-anne ile olan bağının kopması Wolfe için, özlemine duyduğu ruhsal âlemin arayışını temsil eder" (1953:202) diye açıklayan Monroe M. Stearns'e göre Wolfe için yaşamın, "Dünyaya gelme günahı ve Plato, Plotinus, Wordsworth ve Coleridge'in, ruhun gerçek doğasını bildiği ve özgür olduğu apokaliptik dünyasını terk etme günahı için bir kefare" (1953:202) olduğunu ileri sürer. Kız kardeşi Mabel'e yazdığı bir mektupta, eserlerinin ilk paragrafından son paragrafına kadar, "İnsanların birbirine yabancı, yalnız ve terkedilmiş olduklarını; dünyada birer sürgün olduklarını; yalnız doğup, yaşayıp, öldüklerini" (1956:216) haykıran yaratımlar olduğunu belirten Wolfe, içerisinde hapsediği ve insanlığın da yaşadığını düşündüğü bu gizemi ve arayışını şöyle sorgular:

Yalnız ve çırılçıplak sürgün edildik. Annemizin karanlık karnında iken onun yüzünü bilmiyorduk, onun bedenindeki tutsaklıktan, bu dünyanın tarifi ve tasviri imkânsız mahpusluğuna geldik. Hangimiz kardeşini tanıyordu? Hangimiz babasının yüreğinin derinliklerine bakabilirdi? Hangimiz sonsuza dek hapis kalmadık? Hangimiz sonsuza kadar yalnız ve bir yabancı değildir? (1929:2).

Kennedy, bu ifadelerden yola çıkarak Wolfe'un bir önceki yaşama dönme özlemi içerisinde olduğunu beyan eder (1962:132). İnsanlığın birbirine tamamen yabancı, birbirinden uzak varlıklar olduğu kanaatine sahip olan Wolfe, "Her birimiz bir diğeri için bir hayalet gibidir" (1929:193) diyerek, insanlığın içerisinde bulunduğu büyük gizeme göndermede bulunur. Wolfe, eserlerinde ruhsal arayışını sürekli olarak devam ettirir. "Kendini, kalabalıkların ortasında, hayatın akıp gittiği caddelerdeki yalnız bir atom gibi, yalnız ve yitik hisseder" (Wolfe, 1944:136). Bedenen kalabalıklar içinde oldukları doğrudur, yalnız ruhen yapayalnızdır insanlar.

İnsanlar kendilerini, "O kadar yitik, o kadar yalnız ve o kadar terkedilmiş hissederek ki Amerika'da, üzerlerine eğilmiş uçsuz bucaksız gök kubbe olmasına rağmen açabilecekleri hiçbir kapı" (Wolfe, 1944:281) yoktur onlar için. Gökdelenlerin adeta birer demir parmaklık görevi gördüğü, milyonlarca yapının yan yana sıralandığı açık hava hapishaneleri olan şehirlerde, ruhsal olarak, herkes evsizdir, yersiz yurtsuzdur. Wolfe, ruhsal arayış içerisindeki insanların çaresizliğini, "Bir genç adam o kadar güçlü, o kadar yiğit, o kadar ne istediğini bilen olmasına rağmen yine de yitiktir. Her şeye sahip olmasına rağmen hiçbir şeyi kullanmaya muktedir değildir" (1944:454) şeklinde ifade eder.

Wolfe (1944:228), insan niçin yaratılmış, neden dünyaya gönderilmiştir gibi sorularla insanın var olma nedenini sorgular ve sorgular. "Neden asla birbirimizi tanımıyoruz? Neden kimsenin nasıl olduğunu gerçekten anlamaksızın dünyaya gelir, yaşar ve ölürüz?" gibi sorular sorar kendi kendine. *Look Homeward, Angel* eserinde roman karakterinden biri olan Ben'e, "Nereden geldik? Nereye gidiyoruz? Niçin buradayız?" (1929:353) gibi sorular sordurtur. Hayatın gizemini öğrenmeye, yitikliğine bir çare bulmaya çalışır. Yazar, sadece kendisinin değil bütün Amerikalıların ruhen sürgünde olduğuna kanaat getirir. Bunun nedeninin, "Amerikalıları sürekli rahatsız eden ve onları inciten, kendi vatanlarında ve gittikleri her yerde onları yabancı ve sürgün kılan o korkunç ve gizli" (Wolfe,1944:423) açlık olduğunu ifade eder. "Ülkesindeki bütün insanlar gibi o da ölümsüz yeryüzünde bir gezgin, bir sürgündür" (Wolfe,1944:184). Wolfe, ruhen aç olan bu yitik zavallılardan, "Ruhları çıplak ve yalnızdır, yeryüzünde yabancıdır, oradan oraya dolaşmaktan bitkin düşmüş olanların dinlenebilecekleri, arayış içerisinde olanların arayışa son verecekleri, gönencin, sükûnetin ve hiçbir arzusunun olmayacağı bir yerin özlemini çekmektedirler" (1944:909) diye bahseder.

Merak, gizem ve yitiklik onun fikir dünyasını allak bullak eden, zihnini sürekli meşgul eden şeylerdir. Wolfe, o kadar yalnızdır ki yaşamı adeta "Yalnız denizdeki durulan bir dalga" (Wolfe, 1929:510) gibidir. Yine kız kardeşine yazdığı bir mektubunda, "Yalnızlık, bir insanda bir kere huy olarak şekillendi mi bu his gün geçtikçe büyür, yalnız kişi bir sürgün gibi evi barkı olmadan yeryüzünü arşınlar fakat kendini yalnızlığın esaretinden kurtaramaz" (1956:371) diyen Wolfe, yüreğindeki; onu meraktan çatlatan, âlemden soyutlayan, derin dehlizlerde anlamını bulmaya çalıştığı açlığı bir türlü bastıramaz, kendini hep yalnız hisseder. Psikanalitik açıdan olaya yaklaşacak olursak Wolfe'un, kendini sürekli olarak yalnız ve yitik hissetmesinden ötürü, anksiyete bozukluğu yaşadığını iddia etmek mümkün olabilmektedir. Hayatı boyunca o kadar yalnızlık çekmiştir ki bu durum onda bir huy haline alır ve yazabilmesi için yalnızlığa mutlaka ihtiyaç duyar (Wolfe, 1956:375). Bundan dolayı, ailesi ve Aline Bernstein gibi vazgeçilmez yoldaşlarını dahi terk ederek sanatçının yalnızlığını tercih eder (Kennedy, 1962:16).

Gördüğü ve işittiği hiçbir şeyi unutmak istemeyen Wolfe, karşılaştığı binlerce insanın yaşamını, onların yaşamına dair her şeyi bilmek, özünde hissetmek ister. Hayatında bir kez dahi gördüğü yabancıların simalarını unutmaya bile yitiklik sayar. Her daim, "Unutulmuş simaları, kendi kayıp bedeninin hayaletini" (Wolfe, 1929:522) düşünür. Bazen aradığı şeye o kadar yaklaştığını hisseder ki elini atsa tutacak gibi olur ama bulduğunu sandığı şey her defasında ondan uzaklaşır. "Orada inanılmaz derecede yakın ve tanıdık bir şey vardı, sadece bir kelime, bir adım, bir oda, bir kapı kadar yakındı fakat hiç açılmayacak bir kapı ve asla bulunmayacak bir kapı kadar" (Wolfe, 1944:601) ifadesi içine düştüğü çaresizliği göz önüne serer. Freud'un, kadını oda, kutu vb. gibi kavramlarla simgelediği gerçeğinden yola çıkarak Wolfe'un asla erişemeyeceği ve erişse bile açamayacağı kapının aslında kendisinin de farkında olduğu annesine cinsel olarak yaklaşamayacağı realitesinin dışavurumu olduğu ileri sürülebilir. "Kapı hem koruyucu anne karnına dönüşü hem de Platonik öğretiye göre ruhumuzun çıkıp geldiği cennete girişi sağlayacak kapıdır" (Stearns, 1953:204).

Wolfe'ü ruhsal bir arayış içerisinde iten iç sesi kendisini, öz benliğini, gerçek Amerika'yı bulmasını ister. Kendisi ile konuşan, yitirdiği abisinin hayaleti gibi görünse de aslında iç sesinden başka bir şey değildir. Arayış içerisinde olduğu şeyler; dinmek bilmez açlığını dindirmek, ongunluk ve en önemlisi de kendisini bulmaktır. Fakat bunun mümkün olamayacağını Eugene'e [Wolfe'a] söyleyen, onu arayışa sevk eden abisinin hayaleti bu durumu şu şekilde belirtir:

Eugene, 'Dünyayı yedim içtim, kayboldum ve döviüldüm, artık bir adım dahi atmayacağım' dedi. 'Seni aptal şey, neyi bulmayı arzuluyorsun?' diye sordu Ben. 'Kendimi, açlığım bir son ve ongun diyarları bulmak istiyorum, çünkü artık limanlara inanıyorum. Sevgili kardeşim Ben ve hayalet ve yabancı, asla konuşamayan sen şimdi bana bir cevap ver' dedi Eugene. 'Ongun diyar diye bir yer yok. Açlığın sonu yok' dedi Ben (Wolfe, 1929:624).

Abisi Ben'in hayaleti Eugene'e "Sen kendi dünyansın" (Wolfe, 1929:624) dediğinde Eugene, artık kendini dışarlarda, milyonlarca insanın arasında ve binlerce caddede aramasının anlamsız olduğunu, kendisini 'kendinde, iç âleminde' araması gerektiğini fark eder. Belki de Delphi tapınağındaki, "Kendini tanı (know thyself)" (Çifteci, 2017:119) yazısının kastettiği tam da budur. Wolfe (1929:625), kendini tanıması gerektiğine olan inancını, "Kendi şehrimde, ruhumun ana karasında; unutulmuş dili, yitik dünyayı, geçebileceğim bir kapıyı ve şu ana kadar hiç seslendirilmemiş garip ezgiyi bulabilirim" ifadesi ile dile getirir.

Sonuç

En sonunda dünyada onu tatmin edebilecek bir şeyin olmadığını idrak eden Wolfe, belki de ölüm ile serbest kalacak ruhunun ölümden sonra tatmin olabileceğine dair bir kaniya varır. "Dahası, Wolfe metaforik olarak ölümün, önceki yaşama götüren bir geçit olarak, ruhu tamamlayacak parçalardan biri olduğunu ileri sürer. Yani ölüm bir son değil, bir devamdır" (Kennedy, 1962:142). "Evet, ölüm bir zafer olabilir" (Wolfe, 1947:43). Ruhunun bu dünyada, bedenine hapsedilmiş bir mahkûm olduğuna ve bu mahkûmiyeti sona erdiğinde belki tatmin olacağı inancına sarılır. "Sanırım hayatımın en büyük keşfi olan bir şeyi buldum: Yuvaya, çocukluğuna, kasabana, insanlarına, yitirdiğin babana, zaman ve anıların tesellisine geri dönemezsin. Bunu; sürgün, fırtına ve stres, tereddüt ve kara karmaşalar ile boğuşurken fark ettim" (Wolfe, 1956:707) diyen yazar, hayatının belki de en önemli keşfini, neden yuvaya dönülemeyeceğini bulmuştur artık çünkü "Herkesin evi gelecektedir, bunun başka bir yolu yoktur" (Wolfe, 1956:712). Bu durum Wolfe'da bir hayal kırıklığı, tükenmişlik meydana getirmez. Bir şeyleri keşfetmek Wolfe'a daha önce bildiği ve inandığı çoğu şeyin artık inkârına mal olmasından ötürü yazar bunu "ölüm" (Wolfe, 1956:730) ile kıyaslar. Bu bir tür ölüm gibidir çünkü bu keşif birçok şeye elveda demektir.

Kaynakça

- Alper, Y. (2012). *Psikanaliz ve Aşk*. İstanbul: Özgür.
- Akar, M. (2018). "A Bard in Search of The Lost Time: The Time and Memory Perception in Thomas Wolfe's *The Lost Boy*" [Elektronik Sürüm], *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (Turkish)*, 6 (3), , 353-357.
- Alper, Y. (2012). *Psikanaliz ve Aşk*. İstanbul: Özgür Yayınları.
- Aytür, N. (2010). *Kitaplar Arasında*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Childs, P. (2010). *Modernizm*. Vural Yıldırım (Çev.). Ankara: Sitare Yayınları. (Özgün eser 2003 tarihli)
- Collins, T. L. (1953) *Wolfe's Genius*. Richard Walser (Ed.). *The Enigma of Thomas Wolfe*. (161-178). Cambridge: Harvard University Press.

- Çiftçi, V. (2017). Bergson'da Zaman, Kendilik ve Özgürlük. *Beytulhikme: An International Journal of Philosophy*. 7 (2). 105-122.
- Donald, D. H. (1987). *Look Homeward: A life of Thomas Wolfe*. New York: Fawcett Columbine.
- Fitch, N. R. (1985). *Sylvia Beach and The Lost Generation*. New York: Norton Books.
- Freud, S. (1999). *Sanat ve Edebiyat*. Emre Kapkın, Ayşen Tekşen Kapkın (Çev.). İstanbul: Payel Yayınevi. (Özgün eser 1907 tarihli dir)
- Freud, S. (2014) *Totem ve Tabu*. Cenap Karakaya (Çev.). İstanbul: Kabalcı Yayıncılık. (Özgün eser 1913 tarihli dir)
- Geismar, M. (1953). *Diary of a Provincial*. Richard Walser (Ed.). *The Enigma of Thomas Wolfe*, (109-119). Cambridge: Harvard University Press.
- Kennedy, R. S. (1962). *The Window Of Memory*. USA: The University of North Carolina Press.
- Ousby, I. (1979). *An Introduction To 50 American Novels*. London: Pan Books.
- Öğretir, İ. (2016). *Sherwood Anderson'ın Eserlerine Toplumsal ve Psikolojik Bir Yaklaşım*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Özbek, Y. (2007). *Edebiyat ve Psikanaliz*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Perkins, M. (1953). *Scribner's and Tom Wolfe*. Richard Walser (Ed.). *The Enigma of Thomas Wolfe*, (57-63). Cambridge: Harvard University Press.
- Platon. *Phaidros ya da Güzellik Üzerine*. Birdal Akar (Çev.). Ankara: BilgeSu Yayınları.
- Sartre, J. P. (2014). *Edebiyat Nedir?*. Bertan Onaran (Çev.). İstanbul: Can Yayınları. (Özgün eser 1964 tarihli dir)
- Stearns, M. M. (1953). *Wolfe's Metaphysics*. Richard Walser (Ed.). *The Enigma of Thomas Wolfe*, (195-205). Cambridge: Harvard University Press.
- Wolfe, T. (1956). *The Letters of Thomas Wolfe*. Elizabeth Nowell (Ed.). New York: Charles Scribner's Sons.
- Wolfe, T. (1929). *Look Homeward, Angel*. New York: Charles Scribner's Sons.
- Wolfe, T. (1944). *Of Time and the River*. New York: The Sun Dial Press.
- Wolfe, T. (1947). *The Web and the Rock*. London: Heinemann.
- Wolfe, T. (1958). *Yuvaya Dönemezsin*. Kayhan Kargılı (Çev.). İstanbul: Türkiye Yayınevi. (Özgün eser 1940 tarihli dir)